

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om konsulära tjänster och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i lagen om konsulära tjänster, medborgarskapslagen, passlagen, utlänningslagen och värnpliktslagen. Målsättningen för denna proposition är att de konsulära tjänster som utrikesministeriet förvaltar ska skötas smidigt, ekonomiskt och effektivt med beaktande av respektive till buds stående anslag och personresurser samt, å andra sidan, den ökade efterfrågan på konsulära tjänster.

Avsikten är att varje finsk beskickning inte längre ska tillhandahålla alla slag av konsulära tjänster. Målet är effektivare konsulära tjänster särskilt i Europa, där avstånden är korta och gränsövergången problemfri. Lagförslaget gör det också möjligt för utrikesministeriet att tillhandahålla konsulära tjänster. Tillgången till konsulära tjänster ska inte minskas i de regioner där tillgången redan nu är utmanande till exempel på grund av att beskickningarna är få och avstånden mellan dem stora.

Förslaget är att bestämmelsen om tillämpningsområdet för lagen om konsulära tjänster ändras så att också konsulära uppgifter som i annan lagstiftning föreskrivs som uppgifter för beskickningarna ska ses som konsulära tjänster.

Vidare föreslås att lagen om konsulära tjänster ändras så att den bemyndigar att genom förordning av republikens president särskilt föreskriva att konsulära tjänster tillhandahålls av en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. Tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster tillhandahålls dock av den beskickning som på grund av situationens allvar och brådskande natur förutsätts tillhandahålla tjänsterna.

Det föreslås ytterligare att det i lagen om konsulära tjänster föreskrivs om utrikesmini-

steriets behörighet att tillhandahålla konsulära tjänster. Utrikesministeriet kan enligt förslaget tillhandahålla sådana konsulära tjänster som lämpligen kan tillhandahållas av ministeriet och som inte förutsätter att tjänsten tillhandahålls i landet i fråga. Närmare bestämmelser om vilka konsulära tjänster utrikesministeriet tillhandahåller utfärdas enligt förslaget genom förordning av republikens president.

Enligt förslaget regleras en honorärkonsuls uppgifter i lagen om konsulära tjänster i huvudsak som i nuläget. Honorära konsulter kan ge till exempel nödställda allmänna råd och vägledning och tillhandahålla andra motsvarande konsulära tjänster. Om de har utrikesministeriets bemyndigande för det kan honorära konsulter som notariella tjänster styrka underskrifter, utfärda intyg över att någon lever samt styrka avskrifter av handlingar. Till lagen föreslås ett tillägg om att en honorärkonsuls uppgifter också kan omfatta sådana konsulära tjänster som hör till deras uppgifter enligt annan lagstiftning. I praktiken har de honorära konsulerna redan skött dessa uppgifter.

Vidare ingår det i propositionen förslag till lag om ändring av medborgarskapslagen, passlagen, utlänningslagen och värnpliktslagen. Till dessa lagar fogas enligt förslaget relevanta hänvisningsbestämmelser till den föreslagna lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den. Detta är nödvändigt eftersom det i dessa lagar finns behörighetsbestämmelser som gäller beskickningarnas uppgifter med avseende på konsulära tjänster.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
1.1.1 Lagen om konsulära tjänster.....	3
1.1.2 Lagen om utrikesförvaltningen.....	4
1.1.3 Övrig lagstiftning	4
1.1.4 Behov och styrning av konsulära tjänster.....	4
1.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands	6
1.3 Bedömning av nuläget	6
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	8
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
4.1 Beredningsskeden	10
4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	11
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
1.1 Lagen om konsulära tjänster	12
1.2 Medborgarskapslagen	14
1.3 Utlänningslagen	15
1.4 Passlagen.....	16
1.5 Värnpliktslagen.....	17
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER.....	17
3 IKRAFTTRÄDANDE	17
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH BEHANDLINGSORDNING.....	17
LAGFÖRSLAG	19
Lag om ändring av lagen om konsulära tjänster.....	19
Lag om ändring av medborgarskapslagen.....	21
Lag om ändring av utlänningslagen	23
Lag om ändring av 126 § i värnpliktslagen	24
PARALLELLEXTETER	25
Lag om ändring av lagen om konsulära tjänster.....	25
Lag om ändring av medborgarskapslagen.....	28
Lag om ändring av 126 § i värnpliktslagen	31

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge**1.1 Lagstiftning och praxis****1.1.1 Lagen om konsulära tjänster**

Lagen om konsulära tjänster (498/1999) trädde i kraft 1999. I lagen föreskrivs om tillhandahållandet av konsulära tjänster och där sammanförs utrikesförvaltningens lagstiftning i anknytning till de konsulära tjänster som utrikesförvaltningen tillhandahåller och den praxis som tillämpas vid tillhandahållandet. I lagen föreskrivs om de konsulära tjänster beskickningarna tillhandahåller samt om principerna för tillhandahållandet av tjänster och om hur enskilda konsulära tjänster utförs.

Den nuvarande lagen om konsulära tjänster förtydligade behörighetsfördelningen mellan utrikesministeriet och beskickningarna i tillhandahållandet av konsulära tjänster så att den konkreta skötseln av konsulära ärenden hör till beskickningarna medan utrikesministeriets uppgift är att planera, styra och övervaka tjänsterna.

I lagen om konsulära tjänster avses med konsulära tjänster de tjänster som föreskrivs i lagen om konsulära tjänster och som kan tillhandahållas med stöd av artikel 5 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser (FördrS 50/1980), nedan kallad Wienkonventionen. Konsulära uppgifter enligt artikel 5 i Wienkonventionen består bland annat i att skydda den sändande statens och dess medborgares, både fysiska och juridiska personers, intressen i den mottagande staten inom av folkrätten medgivna gränser; att främja utvecklingen av kommersiella, ekonomiska, kulturella och vetenskapliga förbindelser mellan den sändande och den mottagande staten och i övrigt befordra vänskapliga förbindelser mellan dem, att utfärda pass och re-

sehandlingar för medborgare i den sändande staten och viseringar eller andra motsvarande handlingar för personer som önskar bege sig till den sändande staten. Konsulära tjänster enligt lagen om konsulära tjänster är endast en del av de konsulära uppgifter som anges i Wienkonventionen.

I lagen om konsulära tjänster föreskrivs inte om sådana konsulära tjänster som inte gäller tillhandahållande av tjänster till enskilda eller sammanslutningar eller som föreskrivs i någon annan lag, till exempel i passlagen (671/2006), eller förordning, till exempel i statsrådets förordning om köpvittnen (734/2009), eller i ett internationellt fördrag. I internationella fördrag föreskrivs bland annat om rättshjälp (överenskommelsen mellan Finland och Sovjetunionen om rättsskydd och rättshjälp i mål och ärenden av civil- och familjerättslig natur samt i brottmål, FördrS 48/1980) och till exempel om delgivande (Haagkonventionen angående civilprocesser, FördrS 2/1957).

I 2 § i lagen om konsulära tjänster bestäms om mottagare av konsulära tjänster. I de internationella fördrag som anges i hänvisningsbestämmelserna föreskrivs om tjänster som tillhandahålls medborgare från ett nordiskt land och medborgare i Europeiska unionen.

I 8 § i lagen om konsulära tjänster bestäms om utrikesministeriets uppgifter med avseende på konsulära tjänster. Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av konsulära tjänster hör till utrikesministeriet. Enligt 8 § i lagen ger utrikesministeriet enligt behov beskickningarna råd, vägledning och bistånd vid skötseln av enskilda konsulära tjänster.

I 9 § i lagen om konsulära tjänster bestäms om skötseln av konsulära tjänster vid beskickningarna. Ambassader, legationer och konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul, konsul eller vicekonsul är beskick-

ningar som sköter konsulära tjänster. Beskickningschefen har till uppgift att övervaka skötseln av konsulära tjänster inom beskickningens verksamhetsområde och att svara för att de tillhandahålls. Om en konsulär tjänst behövs i ett land som inte hör till någon beskicknings verksamhetsområde, bestämmer utrikesministeriet hur den ska skötas.

Enligt 10 § i lagen om konsulära tjänster kan en honorär konsul sköta sådana konsulära tjänster som i enlighet med hans uppgift ankommer på honom eller för vilka utrikesministeriet har befullmäktigat honom.

1.1.2 Lagen om utrikesförvaltningen

I lagen om utrikesförvaltningen (204/2000) föreskrivs om den finska utrikesförvaltningens organisation, beskickningarnas uppgifter och verksamhet samt tjänstemännens och den övriga personalens ställning inom utrikesförvaltningen. Utrikesförvaltningen omfattar utrikesministeriet och de beskickningar som hör till utrikesrepresentationen. Utrikesrepresentationen omfattar diplomatiska och konsulära beskickningar. Enligt 12 § i lagen om utrikesförvaltningen ska beskickningarnas konsulära uppgifter bestämmas särskilt.

1.1.3 Övrig lagstiftning

Utöver lagarna som gäller utrikesförvaltningens område finns det också i andra lagar flera förpliktande bestämmelser om utrikesförvaltningen.

Med stöd av olika lagar utför beskickningarna eller tjänstemän som är berättigade att sköta bestämda uppgifter, utöver uppgifterna enligt lagen om konsulära tjänster, bland annat följande uppgifter:

- utfärdar pass för finska medborgare som befinner sig utomlands, passlagen (671/2006),
- tar emot erkännanden av faderskap, lagen om faderskap (700/1975),
- tar emot ansökningar om uppehållstillstånd, utlänningslagen (301/2004),
- tar emot och förmedlar anmälan om medborgarskap, medborgarskapslagen (359/2003),

- utför olika uppgifter som gäller sjömän och fartyg, lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och sjölagen (674/1994),

- utför bestyrkanden av överlåtelse, SRF om köpvittnen (734/2009)

- underrättar från och med den 1 november 2014 Migrationsverket om utländska medborgares begäran i samband med ansökan om uppehållstillstånd att få sina personuppgifter registrerade i befolkningsdatasystemet, lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (145/2014).

Det är också beskickningarnas uppgift att ta emot och förmedla olika slag av anmälningar och ansökningar. Sådana uppgifter har beskickningarna till exempel utifrån lagen om värnplikt (147/2010) och lönegarantillagen (866/1998).

Vidare ger utrikesförvaltningen finska myndigheter handräckning utifrån lagbestämmelser som förpliktar till handräckning och efter prövning även i andra situationer. Handräckning grundad på lag ges oftast rättsliga, polisiära och sociala myndigheter.

Utrikesministeriet sköter om förhandsröstningen utomlands i enlighet med vad som föreskrivs i vallagen (714/1998).

1.1.4 Behov och styrning av konsulära tjänster

I praktiken tillhandahåller för närvarande alla beskickningar konsulära tjänster, fränsett ständiga och särskilda representationer vid internationella organisationer och samarbetsorgan. Ändamålet med de beskickningarna är att sköta andra slag av uppgifter än konsulära tjänster. I praktiken har även de tillhandahållit enstaka konsulära tjänster där det varit nödvändigt, men ytterst sparsamt.

Konsulära tjänster tillhandahålls följaktligen i alla andra ambassader, legationer samt myndigheter som förestås av en utsänd generalkonsul, konsul eller vicekonsul. En honorärkonsul kan sköta sådana konsulära tjänster som i enlighet med hans uppgift ankommer på honom eller för vilka utrikesministeriet har befullmäktigat honom.

Tabell: Konsulära tjänster i beskickningarna 2011–2013

Beskickningar/antal	2011	2012	2013
Dödsfall	342	407	
482			
Anhållna och fängslade	174	213	210
Brottsoffer	218	183	274
Övriga brottmål	88	91	68
Utlämning för brott	21	18	17
Överföring av dömda	2	8	12
Utländsk medborgare anhållen i Finland	7	17	15
Sjukdomsfall	320	368	406
Förfrågningar om förhållanden	93	106	124
Övrigt bistånd	12 994	15 723	n/a
Underhållsärenden (frivillig)	260	246	260
Faderskapsutredning/erkännande	177	168	195
Utredning av skyddsbehov för barn	43	63	49
Barnkapningar	19	28	26
Medborgarskapsärenden	93	164	230
Begäran om handräckning	133	105	142
Övriga delgivanden	301	267	203
Släktutredningar, ämbetsbetyg och adressförfrågningar	1 570	1 598	1 781
Kvarlåtenskapsärenden	5	20	25
Notariella ärenden	10 648	11 034	11 044
Anmälningar till befolkningsregistret	11 406	10 887	9 943
Återbetalningsförbindelser	88	74	72
Förmedling av pengar mot insättning på konto	57	80	103
Smärre ekonomiskt bistånd	40	70	67
Biträdande av företag	4	4	2
Värnpliktsärenden	21	33	22
Pass utfärdade av beskickningar	15 332	18 910	18 312
Viseringsbeslut i beskickningar	1 258 999	1 391 860	1 569 851
Ansökningar om uppehållstillstånd anhängiggjorda i en beskickning	11 574	13 694	14 145

Utrikesministeriet ger beskickningarnas personal regelbunden vägledning och utbild-

ning. Vägledningen sker vid behov i samarbete med andra myndigheter.

1.2 Den internationella utvecklingen och lagstiftningen utomlands

Sverige ändrade sin praxis från och med den 1 januari 2014 så att svenska medborgare inte längre kan ansöka om pass vid de svenska ambassaderna i de baltiska länderna eller i andra nordiska länder. Svenska medborgare i dessa länder måste resa till Sverige för att ansöka om svenskt pass. Däremot utfärdar också dessa svenska ambassader alltså tillfälliga pass. Svensk lagstiftning tillåter inte att ett pass postledes skickas till kunden. Det handlar om att effektivisera den svenska utrikesförvaltningens verksamhet och att åstadkomma inbesparningar. Ändringarna föranledde inga ändringar i svensk lagstiftning. Svenska utrikesdepartementet sköter till största delen den konsulära jouren. Sverige har för avsikt att fästa allt större uppmärksamhet vid samarbetet mellan olika myndigheter i skötseln av de konsulära fallen som blir allt svårare.

Norge har ingen särskild lag om konsulära tjänster. Norge erbjuder konsulära tjänster i alla sina beskickningar och har inte koncentrerat tjänsterna till bestämda beskickningar. Norska utrikesdepartementets konsulära tjänster är uppbyggda på ett sätt som i övrigt påminner om tjänsterna till allmänheten i Finland, förutom att krisorganisationen i Norge är separat från de konsulära tjänsterna. Norge har också fortfarande jour vid varje beskickning. Utrikesdepartementet har dock startat en utredning i syfte att utveckla de konsulära tjänsterna och om möjligheten att stänga beskickningar.

Lagstiftningen i **Tyskland** gör det möjligt att koncentrera de konsulära tjänsterna till bestämda beskickningar. Bestämmelserna om hur de konsulära tjänsterna ska ordnas i beskickningarna finns i tyska utrikesministeriets arbetsordning. I Tyskland är ett projekt för utveckling av de konsulära tjänsterna fortfarande i startgroparna.

Lagstiftningen i **Schweiz** ställer inga hinder för att inte tillhandahålla konsulära tjänster i alla beskickningar. Schweiz har koncentrerat de konsulära tjänsterna till vissa ställen. Eftersom tjänsterna har koncentrerats tillhandahåller landet inte längre alla slag av konsulära tjänster vid alla beskickningar. Ex-

empelvis har Schweiz koncentrerat de konsulära tjänsterna för de nordiska länderna till Stockholm och för de baltiska länderna till Riga.

Schweiz har i över två år haft koncentrerade tjänster. Principen har varit att avveckla sådana tjänster i de beskickningar där kundantalet är lågt och föra över dem till de ställen där det redan finns kompetens och rutiner för hantering av stora mängder kunder. Ändringarna har krävt en hård schematisering av de administrativa och operativa processerna eftersom endast ambassadören och två lokalt anställda blir kvar i många s.k. laptopambassader. Ur kundbetjäningssynvinkel syns ändringen rentav i bättre service än tidigare. Ett exempel på detta är ambulerande kontor för utfärdande av pass. De används några gånger om året i länder där behovet av nya pass är litet.

1.3 Bedömning av nuläget

Den nuvarande lagen om konsulära tjänster har varit i kraft sedan 1999. I lagen om konsulära tjänster definieras konsulära tjänster som de uppgifter som utrikesförvaltningen sköter och som på grund av sitt sammanhang inte hör till någon annan lagstiftning. Däremot är de konsulära uppgifter som beskickningarna tillhandahåller utifrån annan lagstiftning enligt nuvarande lag om konsulära tjänster inte konsulära tjänster utan andra konsulära uppgifter. Tjänster som beskickningarna tillhandahåller utifrån annan lagstiftning kan till exempel vara att ta emot erkännanden av faderskap eller att utfärda pass. Enligt medborgarskapslagen tar beskickningarna emot anmälningar och ansökningar enligt medborgarskapslagen och registrerar dessa direkt i utlänningsregistrets delregister för medborgarskapsärenden som Migrationsverket är huvudregisteransvarig för. Handläggningen i beskickningarna av ärenden enligt medborgarskapslagen kräver ett personligt besök i beskickningen. Anmälningar och ansökningar enligt medborgarskapslagen kan också lämnas in till ett honorärkonsulat som tar emot anmälingen, kontrollerar identiteten och sänder ärendet för handläggning till den behöriga beskickningen. Sedan hösten 2012 går det att ansöka om medborgarskap

också elektroniskt. Den elektroniska ärendehantering har gjort medborgarärendena snabbare att sköta.

Ansökan om uppehållstillstånd ska utomlands lämnas in till den finska beskickningen i det land där sökanden lagligen vistas. Det krävs ett personligt besök i beskickningen också för att lämna in ansökan om uppehållstillstånd. Beskickningen kontrollerar bland annat den sökandes identitet och handlingarna som bifogats ansökan och tar upp biometrisk kännetecken för uppehållstillståndskortet. Vissa uppehållstillstånd kan ansökas också i e-tjänsten, men också i det fallet måste den sökande besöka beskickningen personligen. Beskickningen skickar ansökan om uppehållstillstånd och dess bilagor till Migrationsverket för avgörande.

Ansökan om visum ska personligen lämnas in till beskickningen eller på de orter där utrikesministeriet har ingått avtal med en utomstående tjänsteleverantör till tjänsteleverantörens mottagning. Vilken beskickning som är behörig i respektive fall bestäms i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 810/2009, nedan kallad viseringskodexen. En viseringsansökan ska prövas och beslutas av konsulatet för den behöriga medlemsstat inom vars jurisdiktion sökanden är lagligt bosatt. Enligt artikel 4 i viseringskodexen får även andra myndigheter än konsulat medverka vid prövningen och vid beslut av ansökningar. Följaktligen får till exempel utrikesministeriets servicecentral för visering delta i handläggningen av viseringsansökningar.

I nuvarande lagstiftning definieras beskickningarnas konsulära tjänster och konsulära uppgifter som föreskrivs i annan lagstiftning så att alla ambassader och konsulat som leds av en utsänd tjänsteman är skyldiga att tillhandahålla alla lagstadgade tjänster som föreskrivs beskickningarna i lag. I tiderna har det gått att göra så eftersom efterfrågan på tjänster har hållits relativt stabil, tillhandahållandet av tjänster inte har krävt några större grundinvesteringar och grundläggande kompetens på området har räckt för ärendehantering. Nu är dock läget ett annat. Statistiska uppgifter ger vid handen att efterfrågan på konsulära och andra myndighetstjänster som beskickningarna tillhandahåller har ökat, sär-

skilt på pass- och inresetjänster. I synnerhet tillhandahållandet av pass- och inresetjänster kräver också betydande investeringar och avsevärda resurser. De konsulära tjänsterna är den substansuppgift som mest sysselsätter beskickningarna. Arbetsmängden de kräver är nästan 300 årsverken. Statsförvaltningens produktivhetsprogram minskar emellertid både personal och anslag. Detta kräver en omplanering av de konsulära tjänster och övriga konsulära uppgifter som föreskrivs i annan lagstiftning som beskickningarna sköter för att utrikesförvaltningen också framdeles ska kunna tillhandahålla de lagstadgade tjänsterna.

I lagen om konsulära tjänster definieras utrikesministeriets och beskickningarnas behörigheter och beslutanderätt. Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av konsulära tjänster hör enligt lagen till utrikesministeriet. Enligt den ska utrikesministeriet övervaka och ge beskickningen vägledning och råd vid skötseln av enskilda konsulära tjänster. I praktiken är det i nuläget så att utrikesministeriet både tillhandahåller och deltar i tillhandahållandet av konsulära tjänster till exempel inom kristjänsten och i upprätthållandet av krisberedskapen. Utrikesministeriet står också till största delen för beskickningarnas telefonjour utom tjänstetid. Ministeriet satsar på ständig utveckling i samband med jour och beredskap i syfte att förbättra serviceförmågan. Till exempel de konsulära uttryckningsteamerna som kan skickas från Finland till krisorter intar en viktig ställning också framöver. I praktiken kräver också till exempel hanteringen av svårare konsulära fall allt mera samarbete mellan beskickningarna och utrikesministeriet. Den nuvarande behörighetsfördelningen mellan utrikesministeriet och beskickningarna enligt lagen om konsulära tjänster motsvarar följaktligen inte längre nuläget. Utrikesministeriet måste effektivisera verksamheten och stödja beskickningarna allt mera och också delta i tillhandahållandet av konsulära tjänster.

En finsk medborgare har utifrån gällande konsulära samarbete i EU rätt att få konsulärt skydd av en annan medlemsstats beskickning, om Finland inte har någon beskickning i tredjelandet i fråga. Utifrån det nordiska konsulära samarbetet har en finsk medborga-

re rätt att få konsulärt bistånd också av ett annat nordiskt lands beskickning, om Finland inte är representerad i staten i fråga.

Den 14 december 2011 utfärdade kommissionen ett förslag till rådets direktiv om konsulärt skydd för EU-medborgare utomlands KOM(2011) 881 slutlig (det s.k. direktivet om konsulärt skydd). Kommissionens förslag syftar till att komma överens om de samarbets- och samordningsfunktioner som behövs för att underlätta det konsulära skyddet för icke företrädde EU-medborgare i länder utanför EU. Kommissionens förslag ska förtydliga vad rätten för icke företrädde EU-medborgare att få konsulärt skydd innebär och hur den fungerar samt samarbetet mellan de konsulära myndigheterna. Enligt direktivförslaget ska också EU-medborgares familjemedlemmar som själva inte är EU-medborgare ha rätt till konsulärt skydd på samma villkor som familjemedlemmar till medborgare i den bistående medlemsstaten som själva inte är medborgare. Den nuvarande lagen om konsulära tjänster motsvarar i stort det konsulära skyddet enligt direktivförslaget. När direktivet träder i kraft torde det emellertid förutsätta ändringar i den nationella lagstiftningen.

För närvarande har europeiska utrikestjänsten bara indirekt inverkan på verksamheten i utrikesministeriets egen utrikesrepresentation i konsulära ärenden. I samband med beredningen av direktivet om konsulärt skydd har det dock förts diskussioner mellan medlemsstaterna om utrikestjänstens eventuella roll som tillhandahållare av konsulära tjänster. Ärendet är inte slutbehandlat och någon samsyn har hittills inte nåtts.

Finlands honorära konsuler utomlands hör av tradition till vårt lands utrikesrepresentation. De övervakar Finlands och finländares rättigheter och intressen utomlands tillsammans med våra beskickningar. De kan ge nödställda finska medborgare och utländska medborgare som är fast bosatta i Finland och tillfälligt befinner sig i utlandet råd och vägledning i kontakten med de lokala myndigheterna eller närmaste finska ambassad eller konsulat. Enligt 10 § i lagen om konsulära tjänster sköter honorära konsuler sådana konsulära tjänster som i enlighet med deras uppgift ankommer på dem eller för vilka utri-

kesministeriet har befullmäktigat dem. Utrikesministeriet kan i enlighet med passlagen och utlänningslagen befullmäktiga en finsk medborgare som är anställd vid ett honorärkonsulat att utföra vissa uppgifter i anknytning till pass- och uppehållstillståndsärenden. Honorära konsuler kan också sköta uppgifter som ankommer på dem enligt medborgarskapslagen. Bedömningen är att det finns orsak att förtydliga uppgifterna. De honorära konsulernas behörighet bör klart och tydligt också omfatta de konsulära uppgifter som de kan tillhandahålla med stöd av annan lagstiftning.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Propositionens målsättning är att de konsulära tjänsterna ska tillhandahållas effektivt och beskickningarnas verksamhetsförutsättningar förbättras genom att ändra på beskickningsnätets tjänstekoncept. På det sättet kan de konsulära tjänster som utrikesförvaltningen erbjuder fortsättningsvis tillhandahållas smidigt, ekonomiskt och effektivt med beaktande av respektive till buds stående anslag och personresurser samt, å andra sidan, den ökande efterfrågan på konsulära tjänster. Målet är effektivare konsulära tjänster särskilt i Europa, där avstånden är korta och gränsövergången problemfri.

I förslaget föreskrivs att de konsulära tjänsterna, utöver uppgifterna enligt lagen om konsulära tjänster, också ska omfatta konsulära uppgifter som i annan lagstiftning föreskrivs som uppgifter för beskickningarna.

Angående mottagarna av konsulära tjänster föreslås en reglering som motsvarar nuläget. Eftersom konsulära tjänster efter lagändringen också avser konsulära uppgifter som i annan lagstiftning föreskrivs som uppgifter för beskickningarna tas det för tydlighetens skull in en bestämmelse i lagen om att också utlännningar kan vara mottagare av konsulära tjänster som föreskrivs i annan lag enligt vad som föreskrivs särskilt. Det är också meningen att genom lagförslaget i lagen uppdatera hänvisningarna till internationella fördrag.

Beredningen har kommit fram till att det inte är ändamålsenligt att alla finska beskickningar tillhandahåller alla slag av konsulära

tjänster. Det anses dock viktigt att också sådana stationeringsorter där en fullskalig beskickning inte kan upprätthållas vid behov kan tillhandahålla en del konsulära tjänster. Propositionen syftar också till att utveckla kundbetjäningen och handlägningsprocesserna med hjälp av teknologi och på det sättet göra det möjligt att tillhandahålla konsulära tjänster oavsett ort i sådana fall, där det inte nödvändigtvis behöver ske i staten i fråga. Det är också viktigt att säkerställa kompetensen och att upprätthålla och öka expertisen.

Det föreslås i lagen att det genom förordning av republikens president kan föreskrivas att konsulära tjänster kan tillhandahållas av en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. För att olikheterna i de konsulära fallen ska kunna beaktas är det dock meningen att regleringen ska vara smidig.

Tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster tillhandahålls dock av den beskickning som på grund av situationens allvar och brådskande natur i respektive fall förutsätts göra det.

Det föreslås att utrikesministeriet ges behörighet både att tillhandahålla och att delta i tillhandahållandet av konsulära tjänster. Genom förordning av republikens president kan föreskrivas om de konsulära tjänster som utrikesministeriet kan tillhandahålla eller delta i tillhandahållandet av, om den konsulära tjänsten till sin natur är lämplig att tillhandahållas av ministeriet. Den föreslagna regleringen motsvarar i huvuddrag nuvarande praxis, eftersom till exempel merparten av beskickningarnas jour utom tjänstetid har överförts till ministeriet. I praktiken tillhandahåller utrikesministeriet i nuläget också konsulära tjänster eller deltar i tillhandahållandet tillsammans med beskickningarna till exempel vid kristjänst och upprätthållandet av krisberedskapen. Målet är att konsulära tjänster som kan tillhandahållas i Finland, tillhandahålls av utrikesministeriet. Denna reglering syftar också till att förtydliga behörighetsfördelningen mellan utrikesministeriet och beskickningarna som tillhandahållare av konsulära tjänster.

För att möjliggöra elektronisk ärendehantering av myndighetstjänster har de nu föreslagna bestämmelserna formulerats så att de

inte ställer hinder för en utveckling av den elektroniska ärendehantering.

Det föreslås också att en honorärkonsuls uppgifter i lagen huvudsakligen ska regleras som i nuläget. Bedömningen är dock den att de honorära konsulernas behörighet bör förtydligas, eftersom de också kan sköta uppgifter enligt annan lagstiftning, såsom mottagande av medborgarskapsanmälan enligt medborgarskapsförordningen (293/2013). Därför föreslås det i lagen att en honorärkonsul också kan tillhandahålla sådana konsulära tjänster som hör till deras uppgifter enligt annan lagstiftning.

Eftersom lagförslaget och förordningen som utfärdas med stöd av lagen gör det möjligt att tillhandahålla konsulära tjänster i en annan beskickning än den som är regionalt behörig förutsätter lagförslaget att relevanta hänvisningsbestämmelser till 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den fogas till medborgarskapslagen, passlagen, utlänningslagen och värnpliktslagen. Detta är nödvändigt, eftersom det i alla dessa lagar föreskrivs om beskickningarnas behörighet med avseende på myndighetsuppgifter enligt dessa lagar.

3 Propositionens konsekvenser

Lagförslaget och förordningen som utfärdas med stöd av den syftar till att utrikesförvaltningens resurser ska användas smidigare, effektivare och mera produktivt än för närvarande. Målet är att upprätthålla och främja rättsskyddet för utrikesförvaltningens kunder och att garantierna för en god förvaltning ska tillgodoses i skötseln av de konsulära uppgifterna som hör till utrikesförvaltningens område inom den ram som fastställs i statens produktivhetsprogram. Genom att de konsulära tjänsterna inom utrikesförvaltningen ordnas på det sätt som anges i lagförslaget kan tillgången på konsulära tjänster utomlands också framöver säkerställas, liksom även att behövlig expertis kvarstår inom utrikesförvaltningen.

Bedömningen är att behörighetsfördelningen mellan utrikesministeriet och beskickningarna som tillhandahållare av konsulära tjänster blir mera tidsenlig och tydligare när lagförslaget förverkligas. Lagändringen upp-

skattas också ha en förtydligande effekt på begreppet konsulära tjänster ur medborgarens synvinkel.

Genom det i enlighet med lagförslaget ändrade tjänstekonceptet för beskickningsnätet blir det möjligt för utrikesförvaltningen att utnyttja nya kostnadseffektiva internationella representationsalternativ. Lagförslaget gör det till exempel möjligt att inrätta så kallade laptopambassader. Detta innebär att Finland kunde vara representerat i landet i fråga med ett lättare förfarande utan att behöva bygga upp de omfattande strukturer som tillhandahållandet av konsulära tjänster kräver.

Följden av lagförslaget och förordningen som utfärdas med stöd av den kommer att bli att alla slag av konsulära tjänster inte längre tillhandahålls i alla de beskickningar som räknas upp i lagen om konsulära tjänster så som i nuläget. Avståndet för att få konsulära tjänster växer i de områden där tillhandahållandet av konsulära tjänster överförs till en annan beskickning än den som är behörig. Detta har betydelse särskilt när de konsulära tjänsterna kräver ett personligt besök i beskickningen.

Vid planeringen av de konsulära tjänsterna i beskickningarna beaktas de olika ländernas särdrag, efterfrågan på konsulära tjänster i olika beskickningar, avståndet mellan beskickningarna och till exempel mottagarens faktiska möjligheter att resa till beskickningen i ett annat land för att få tjänster. Detta ska säkerställa att mottagare av konsulära tjänster som avses i lagen om konsulära tjänster också framöver har faktiska möjligheter att få dessa tjänster. Det primära målet för lagförslaget är effektivare konsulära tjänster särskilt i Europa, där avstånden är korta och gränsövergången problemfri. Beneluxländerna kan nämnas som exempel på fall där Finland har flera varandra nära belägna beskickningar. I verkställigheten av lagförslaget ska behovet och efterfrågan på konsulära tjänster i olika stater och världsdelar beaktas. Genom lagförslaget äventyras inte tillgången till konsulära tjänster i de regioner där tillgången redan nu är utmanande till exempel på grund av att beskickningarna är få och avstånden mellan dem stora.

Det bör beaktas att tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster

som kräver det på grund av situationens allvar och brådskande natur tillhandahålls i den beskickning som respektive fall förutsätter. Exempelvis ska hos de beskickningar, vilkas konsulära tjänster genom förordning av republikens president överförs till en annan beskickning, dock beredskapen kvarstå att vid behov sköta tjänster för nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster, när ett fall kräver det. Följaktligen ändras genom lagförslaget inte den möjlighet medborgarna i nuläget har att i nödfall få hjälp från beskickningen.

Med avseende på viseringstjänsterna syftar lagförslaget till att som komplement till viseringskodexen på det nationella planet reglera om deltagandet i handläggning och beslut av viseringsansökningar. Lagförslaget förtydligar i det finländska systemet överföringen av handläggning och beslut av viseringsansökningar antingen helt eller delvis till andra beskickningar eller till utrikesförvaltningens enheter. Ett sådant förfarande kan tillgripas till exempel för att jämma ut arbetstoppar. Sådana arrangemang inskränker i regel inte viseringskundens möjligheter att sköta sitt ärende, utan är ägnade att förbättra kundservicen i viseringsfrågor.

4 Beredningen av propositionen

4.1 Beredningsskeden

Under ledning av utrikesrådet Antti Sierla har utrikesministeriet utarbetat en utredning om Finlands representation i utlandet som offentliggjordes den 11 september 2009 (Utredning om Finlands utrikesrepresentation). Utredningen granskar bland annat de behov av att utveckla beskickningsnätet som statsförvaltningens produktivhetsprogram föranleder och beskickningarnas lagstadgade uppgifter. Det konstaterades i utredningen att en metod för att utveckla de konsulära tjänsterna också kunde vara att ändra lagstiftningen om beskickningarnas konsulära och andra myndighetsuppgifter.

Den 10 maj 2012 offentliggjorde utrikesministeriet ett strategiarbete om utrikesministeriets allmänhetstjänster som beretts under ledning av utrikesrådet Christer Michelsson (Strategi för allmänhetstjänster 2015). I stra-

tegin beaktas förändringarna i omvärlden samt de krympande anslagen och personresurserna. De utvecklingsprojekt som har inletts inom ramen för strategiarbetet ska bidra till att förbättra beskickningarnas verksamhetsförutsättningar och bearbeta utrikesförvaltningens uppgiftsstruktur att motsvara de resurser som står till buds och till att gallra bland uppgifterna som inte är lagstadgade för beskickningarna och som till exempel kan skötas genom direkta myndighetsförbindelser.

Utrikesministeriet tillsatte den 20 december 2012 ett projekt med avseende på allmänhetstjänster som ett led i en större utveckling av beskickningsnätet (Projektet Utveckling av beskickningsnätet och allmänhetstjänsterna). Den 27 september 2013 tillsatte utrikesministeriet en arbetsgrupp underställd det av understatssekreterare Peter Stenlund ledda projektet för att bereda en ändring av lagen om konsulära tjänster. Arbetsgruppen skulle i enlighet med sitt uppdrag utvidga tillämpningsområdet för lagen om konsulära ärenden till att omfatta också de myndighetsuppgifter i beskickningarna som föreskrivs i annan lagstiftning. Det centrala målet med lagändringsprojektet har varit att organisera de konsulära tjänsterna mera flexibelt så att inte varje finsk utlandsbeskickning tillhandahåller alla slag av konsulära tjänster.

4.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Propositionen var på remiss hos följande instanser: statsrådets kansli, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, republikens presidents kansli, justitiekanslersämbetet, riksdagens kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli, Befolkningsregistercentralen, Centralen för turistfrämjande, Centralkriminalpolisen, Folkpensionsanstalten, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt (HNS),

Helsingfors stads kansli, Institutet för hälsa och välfärd (THL), Konsumentverket, Kris- hanteringscentret CMC, magistraten i västra Finland, enheten i Jakobstad, Meteorologiska institutet, Migrationsverket, Olycksutredningscentralen, Polisstyrelsen, Seismologiska institutet, Social- och hälsovårdsverket i Helsingfors, Vanda stads nationella social- och krisjour, De kapade barnen rf, Evangelisk-lutherska kyrkan, Finlands begravningsbyråers förbund, Finlands Kommunförbund, Finlands Näringsliv EK, Finlands Röda kors, Finland-Samfundet och Utlandsfinländarparlamentet, Finansbranschens Centralförbund, Finnair Abp, Finavia Abp, Förhandlingsorganisationen för utbildade inom den offentliga sektorn JUKO ry, Kyrkostyrelsen, Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund, Resebyråbranschens förbund i Finland, Räd- da barnen rf, Utrikesförvaltningens tjänstemannaförening UHVY ry och Wärtsilä Ab. Dessutom bads de finska beskickningarna om yttrande.

Under beredningen har företrädare för Migrationsverket, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsverket i Helsingfors, Polisstyrelsen, magistraten och finansministeriet hörts. Dessutom hördes en företrädare för De kapade barnen rf.

Projektet kring ändringen av lagen presenterades på webbplatsen Dinåsikt.fi som upprätthålls av justitieministeriet och vem som helst kunde yttra sig om regeringens proposition. Det hölls också en för alla öppen diskussion i utrikesministeriet kring lagändringsprojektet.

Möjligheten att ändra tjänstekonceptet för beskickningsnätet och smidigheten i att tillhandahålla konsulära tjänster både i beskickningarna och i utrikesministeriet ansågs allmänt vara bra och värt att understödjas. Flera yttranden ansåg det också viktigt att tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster kvarstår som förut. Utrikesministeriet har gjort en separat sammanfattning av yttrandena. Lagförslagen och deras motiveringar har justerats till följd av de inkomna yttrandena.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om konsulära tjänster

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreskrivs om tillämpningsområdet för lagen om konsulära tjänster.

Det föreslås i paragrafen att de konsulära uppgifter enligt artikel 5 i Wienkonventionen som med stöd av lagen om konsulära tjänster eller annan lagstiftning hör till utrikesförvaltningens uppgifter ska bestämmas i lagen om konsulära tjänster. I paragrafen hänvisas till konsulära uppgifter som i annan lagstiftning ålagts uttryckligen beskickningarna. Sådana bestämmelser finns till exempel i faderskapslagen, passlagen och utlänningslagen. Bland annat i dessa lagar åläggs beskickningarna olika slag av konsulära uppgifter såsom mottagande av passansökan eller erkännande av faderskap. Lagen syftar alltså till att bredda begreppet konsulära tjänster. Med konsulära tjänster ska avses såväl de tjänster som föreskrivs i lagen om konsulära tjänster och de tjänster som i annan lagstiftning ålagts beskickningarna och som kan tillhandahållas med stöd av artikel 5 i Wienkonventionen.

2 §. Mottagare av konsulära tjänster I paragrafen föreskrivs om mottagare av konsulära tjänster. Den föreslagna regleringen motsvarar i huvudsak vad som föreskrivs i 2 § i gällande lag. Eftersom 1 § enligt förslaget ändras så att konsulära tjänster också omfattar konsulära uppgifter enligt annan lagstiftning som kan erhållas även av utlänningslag, föreslås att det till 2 § fogas ett nytt 4 mom. om detta.

I 2 mom. föreskrivs om rätten för en medborgare inom Europeiska unionen att tillhandahållas tjänster av en annan medlemsstats diplomatiska och konsulära myndigheter. Hänvisningen i gällande lag om konsulära tjänster till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen är föråldrad. Det före-

slås att momentet ändras så att det hänvisar till artikel 20.2 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

I nya 4 mom. föreslås en reglering om mottagare av konsulära tjänster när den konsulära tjänsten tillhandahålls i beskickningen utifrån annan lagstiftning. Bestämmelsen ska klargöra vem som kan vara mottagare av konsulära tjänster när tjänsten i fråga föreskrivs i annan lagstiftning. Sådana bestämmelser finns till exempel i faderskapslagen, utlänningslagen och i statsrådets förordning om köpvittnen. Utöver finska medborgare kan även utländska medborgare vara berättigade till beskickningstjänster som föreskrivs i annan lagstiftning.

8 §. Planering, styrning och övervakning av konsulära tjänster. I paragrafen föreskrivs enligt förslaget om den allmänna övervakningen av de konsulära tjänsterna. I paragrafen sammanförs bestämmelserna om allmän planering, vägledning och övervakning. I 2 mom. föreskrivs utrikesministeriets roll så att bestämmelsen inte längre hänvisar till enskilda konsulära tjänster. Vidare föreslås att nya 3 mom. ska ersätta 9 § 2 mom. i nuvarande lag. Regleringen motsvarar i sak vad som föreskrivs i 8 § 2 mom. och 9 § 2 mom. i nuvarande lag.

9 §. Ordnanandet av konsulära tjänster i utrikesförvaltningen. I paragrafen föreskrivs om ordnandet av konsulära tjänster i utrikesförvaltningen. Vidare föreslås en bemyndigandebestämmelse med stöd av vilken det kan föreskrivas att konsulära tjänster kan tillhandahållas av en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. I paragrafen föreslås också en bemyndigandebestämmelse med stöd av vilken kan föreskrivas vilka konsulära tjänster som helt eller delvis kan tillhandahållas av utrikesministeriet. Tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster tillhandahålls dock i den beskickning som situationens allvar och brådskande natur i respektive fall förutsätter.

I 1 mom. föreskrivs vilka beskickningar som tillhandahåller konsulära tjänster. I 5 § i lagen om utrikesförvaltningen bestäms vilka beskickningar som hör till utrikesrepresentationen. Utrikesrepresentationen omfattar diplomatiska och konsulära beskickningar. De diplomatiska beskickningarna omfattar ambassader och legationer i olika stater samt ständiga representationer och särskilda representationer i internationella organisationer och samarbetsorgan. Konsulaten som leds av en utsänd tjänsteman omfattar generalkonsulat, konsulat, vicekonsulat och konsularagenturer. I lagen om utrikesförvaltningen föreskrivs det inte särskilt vilka beskickningar som ska tillhandahålla konsulära tjänster. Enligt 12 § i lagen om utrikesförvaltningen ska beskickningarnas konsulära uppgifter bestämmas särskilt. I gällande lag om konsulära tjänster omfattas de ständiga representationerna och särskilda representationerna i internationella organisationer och samarbetsorgan inte av de beskickningar som tillhandahåller konsulära tjänster. Det är ändamålsenligt att utelämna dessa beskickningar även i fortsättningen. Beskickningar som sköter konsulära tjänster är följaktligen ambassader, legationer, generalkonsulat, konsulat, vicekonsulat och konsularagenturer.

Dessa beskickningar ska tillhandahålla konsulära tjänster inom sina respektive verksamhetsområden. Verksamhetsområdena bestäms enligt vad som föreskrivs genom förordning av republikens president om placeringssorterna för beskickningarna. Ytterligare kan republikens president befullmäktiga chefen för en ambasad eller beskickning att fungera som diplomatisk representant i en annan stat utöver stationeringslandet (sidoackreditering).

I 1 mom. i paragrafen föreskrivs enligt förslaget en möjlighet att tillhandahålla konsulära tjänster i en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. Med stöd av bemyndigandebestämmelsen i 1 mom. föreskrivs genom förordning av republikens president om överföring av en konsulär tjänst till en annan beskickning än den som är behörig.

Konsulära fall kan emellertid vara olika till sin karaktär och i nödfall kräva omedelbara åtgärder på ort och ställe. Tjänster till nöd-

ställda och andra motsvarande konsulära tjänster tillhandahålls följaktligen i den beskickning som situationens allvar och brådskande natur i respektive fall förutsätter. Andra motsvarande konsulära tjänster som enligt förslaget tillhandahålls i den behöriga beskickningen, om situationens allvar och brådskande natur eller andra orsaker kräver det, kan vara till exempel tjänster i ärenden som gäller barnkapningar eller barnskydd samt kristjänster. Beskickningen ska i sådana fall pröva huruvida den tillhandahåller den konsulära tjänsten. Det ska inte krävas beslut av utrikesministeriet för att inleda en tjänst. Vid behov kan utrikesministeriet dock besluta att den konsulära tjänsten tillhandahålls av en viss beskickning, om fallet så kräver.

Genom förordning av republikens president kan konsulära tjänster också överföras så att endast vissa särskilt fastställda konsulära tjänster överförs till en annan beskickning, till exempel passtjänster.

Vid utfärdandet av förordningen av republikens president om tillhandahållande av konsulära tjänster i en annan beskickning än den som är behörig bör bland annat den totala mängden konsulära tjänster som beskickningarna tillhandahåller beaktas, avstånden mellan olika beskickningar, rådande omständigheter i den berörda beskickningens verksamhetsområde och andra motsvarande aspekter. Beaktas ska såväl aspekter som förts fram inom myndighetssamarbetet om beskickningarna som tillhandahållare av konsulära tjänster som tjänstemottagarnas faktiska möjligheter att få sina ärenden skötta. När förordningen av republikens president bedöms ska man alltså se till att nätverket av tjänster i beskickningsnätet är tillräckligt finmaskigt och att servicenivån bevaras.

I 2 mom. föreskrivs om utrikesministeriets möjlighet att bestämma om tillhandahållande av konsulära tjänster när en konsulär tjänst behövs i ett land som inte hör till någon beskicknings verksamhetsområde. Detta motsvarar i sak 9 § 3 mom. i lagen i gällande lag.

I 3 mom. föreslås behörighet för utrikesministeriet att tillhandahålla eller att delta i tillhandahållandet av konsulära tjänster. Utrikesministeriet kan tillhandahålla en konsulär tjänst, om den inte förutsätter närvaro i landet i fråga och även i övrigt lämpligen kan till-

handahållas av ministeriet. Genom förordning av republikens president bestäms närmare vilka konsulära tjänster som helt eller delvis kan tillhandahållas av utrikesministeriet. Sådana konsulära tjänster kan till exempel vara telefonjour, deltagande i handläggningen av omfattande ansökningsärenden och att upprätthålla krisberedskap. Den teknologiska utvecklingen gör det möjligt för utrikesministeriet att i allt högre grad tillhandahålla konsulära tjänster. Av den orsaken är det meningen att regleringen ska vara smidig och möjliggöra en kommande utveckling där utrikesministeriets roll som tillhandahållare av konsulära tjänster blir allt viktigare.

10 §. Honorära konsulter. I paragrafen föreskrivs om honorära konsulers behörighet som tillhandahållare av konsulära tjänster. I paragrafen föreslås att behörighetsgrunderna för de honorära konsulerna preciseras. Paragrafen motsvarar i sak nuvarande 10 §. De honorära konsulernas uppgift är att i enlighet med utrikesministeriets anvisningar och bemyndigande och inom ramen för sina befogenheter representera Finland och övervaka finska medborgares intressen och rättigheter. Ett separat bemyndigande för att tillhandahålla tjänster gäller i praktiken vissa notariella tjänster som fastställts i lagen om konsulära tjänster. Ytterligare föreskrivs det i paragrafen att de honorära konsulernas uppgifter kan omfatta sådana konsulära tjänster som de kan tillhandahålla enligt annan lagstiftning. Den föreslagna preciseringen i paragrafen ändrar emellertid inte i sak de honorära konsulernas uppgiftsbeskrivning utan motsvarar rådande praxis.

1.2 Medborgarskapslagen

10 §. Adoptivbarn. I paragrafen föreskrivs om adoptivbarns medborgarskap. De finska termerna *ottolapsi*, *ottovanhemmat* och *lapsseksiottaminen* ändras så att de motsvarar terminologin i adoptionslagen (22/2012), den svenska texten kvarstår oförändrad.

27 §. Adoptivbarn som fyllt tolv år. I paragrafen föreskrivs om adoptivbarns medborgarskap när barnet har fyllt 12 år. De finska termerna *ottolapsi*, *ottovanhemmat* och *lapsseksiottaminen* ändras så att de motsvarar

terminologin i adoptionslagen (22/2012), den svenska texten kvarstår oförändrad.

34 §. Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder. I paragrafen föreskrivs om behållande av finskt medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder. Det meddelande som avses i 2 mom. 3 punkten underpunkt a om en persons vilja att behålla sitt finska medborgarskap har kunnat lämnas in till en finsk diplomatisk beskickning eller ett finskt konsulat som leds av en utsänd tjänsteman. Enligt förslaget är skrivningen om beskickningar i paragrafen kongruent med skrivningen i lagen om konsulära tjänster. Då blir definitionen av beskickningar enhetlig både i lagen om konsulära tjänster och i medborgarskapslagen. Meddelandet kan i enlighet med det lämnas in till en finsk beskickning som sköter konsulära tjänster, det vill säga ambassader, legationer, generalkonsulat, konsulat, vicekonsulat och konsularagenturer. Beskickningen bestäms utifrån 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den. Enligt 51 § 2 mom. i medborgarskapslagen föreskrivs närmare om skötseln i finska beskickningar av tjänster enligt medborgarskapslagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

40 §. Myndigheternas skyldighet att lämna uppgifter till varandra. I paragrafens 3 mom. föreskrivs om beskickningars skyldighet att underrätta befolkningsdatasystemet när de får meddelande om en persons vilja att behålla sitt finska medborgarskap eller när de har utfärdat pass till en person i åldern 18–21 år. I paragrafens 3 mom. definieras en finsk beskickning kongruent med definitionen i lagen om konsulära tjänster.

Enligt 51 § 2 mom. i medborgarskapslagen föreskrivs det närmare om skötseln i finska beskickningar av tjänster enligt medborgarskapslagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

43 §. Medsökande i ansökan och anmälan. Det föreslås att 2 mom. i paragrafen ska strykas. I momentet hänvisas det till 30 § 2 mom. om nordiska medborgare som upphävdes i samband med lagändringen 579/2011. I det sammanhanget borde också 43 § 2 mom. ha upphävts som onödig. Enligt den lydelse i

30 § 2 mom. som gällde tidigare förvärvar en person som har förlorat finskt medborgarskap och som därefter utan avbrott varit medborgare i Danmark, Island, Norge eller Sverige finskt medborgarskap efter anmälan, om hans eller hennes egentliga bo och hemvist finns i Finland. I nuläget förvärvar en tidigare finsk medborgare med stöd av 29 § 1 mom. finskt medborgarskap efter anmälan utan tilläggsförutsättningar.

44 §. Anhängiggörande av ansökan och anmälan. Ansökan om befrielse från finskt medborgarskap som föreskrivs i paragrafens 1 mom., anmälan om barn eller adoptivbarn till finsk fader samt anmälan som avses i 29 § 1 mom. ska enligt gällande medborgarskapslag lämnas in till den beskickning inom vars verksamhetsområde den sökande har varit bosatt. I regeringens proposition om medborgarskapslagen (RP 235/2002) definieras beskickning som en diplomatisk beskickning, ett konsulat som förestås av en utsänd tjänsteman eller ett honorärkonsulat.

Lagen om konsulära tjänster definierar beskickningar som sköter konsulära tjänster som ambassader, legationer, generalkonsulat, konsulat, vicekonsulat och konsularagenturer. Det finns separata bestämmelser om honorärkonsulat och deras behörighet är mera begränsad än beskickningarnas, för de kan endast ta emot ansökningar och anmälningar och kontrollera den berörda identitet.

Enligt förslaget är skrivningen om beskickningar i paragrafen kongruent med skrivningen i lagen om konsulära tjänster. Då blir definitionen av beskickningar enhetlig både i lagen om konsulära tjänster och i medborgarskapslagen. Enligt 51 § 2 mom. i medborgarskapslagen föreskrivs det närmare om skötseln i finska beskickningar av tjänster enligt medborgarskapslagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Honorärkonsulat berörs inte av 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den. Ansökningar eller anmälningar som avses i paragrafen kan alltså också framöver lämnas in hos en honorärkonsul som kontrollerar identiteten hos den som lämnar in dem och förmedlar handlingarna vidare till beskickningen.

I den finska språkdräkten uppdateras också terminologin så att den motsvarar terminologin i adoptionslagen (22/2012).

46 §. Inhämtande av tilläggsutredningar. I 3 mom. föreskrivs att en beskickning på begäran av Migrationsverket kan inhämta ytterligare uppgifter av den sökande.

En ändring föreslås i paragrafens 3 mom. så att definitionen av en beskickning är kongruent med definitionen i lagen om konsulära tjänster.

Enligt 51 § 2 mom. i medborgarskapslagen föreskrivs det närmare om skötseln i finska beskickningar av tjänster enligt medborgarskapslagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

51 §. Närmare bestämmelser. Till följd av ändringsförslaget om hur de konsulära tjänsterna i utrikesförvaltningen ska ordnas föreslås ett nytt 2 mom. till paragrafen. Enligt momentet bestäms det vilka de beskickningar är som sköter uppgifter som enligt medborgarskapslagen ankommer på en beskickning i 9 § i lagen om konsulära tjänster. Följaktligen bestäms det i enlighet med medborgarskapslagen huruvida en uppgift enligt medborgarskapslagen i sig hör till behörigheten för en finsk beskickning, medan skötseln av tjänster i finska beskickningar bestäms närmare i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Hänvisningen i medborgarskapslagen till bestämmelserna om behöriga beskickningar i lagen om konsulära tjänster gäller i beskickningarna varje förfarande enligt medborgarskapslagen. Däremot ska ändringen inte gälla honorärkonsulatens uppgifter.

1.3 Utlänningslagen

213 a §. Tillhandahållandet av konsulära tjänster i finska beskickningar. Det föreslås att en ny paragraf fogas till utlänningslagen som ska gälla skötseln av uppgifter enligt denna lag. Enligt 213 a § föreskrivs det närmare om skötseln i finska beskickningar av tjänster enligt utlänningslagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den. Denna hänvisning gäller en finsk beskickning enligt 29 § 3

mom. i utlänningslagen och också de enstaka fall där utlänningslagen för en finsk beskickning använder beteckningen beskickning eller finsk diplomatisk eller konsulär beskickning. I föreslagna 9 § i lagen om konsulära tjänster förtecknas de beskickningar som sköter konsulära tjänster och som också omfattar de finska beskickningar som avses i utlänningslagen.

Hänvisningen till en finsk beskickning omfattar inte andra i utlänningslagen nämnda finska beskickningar, för vilka det vanligen krävs att utrikesministeriet har utfärdat nödvändiga bemyndiganden till utsedda finska medborgare som tjänstgör i beskickningen i fråga. Sådana andra finska beskickningar är bland annat honorärkonsulat. Hänvisningen till en finsk beskickning omfattar inte heller hänvisningar som uttryckligen hänför sig till honorärkonsulat. Servicenätet med avseende på dessa andra finska beskickningar kan regleras genom utrikesministeriets försorg som då beslutar i hurudana fall det utfärdas bemyndiganden för personer som tjänstgör där.

De finska beskickningarnas uppgifter enligt utlänningslagen finns förtecknade på olika ställen i utlänningslagen. Som exempel kan nämnas 69 § 1 mom. i utlänningslagen där det föreskrivs om behörigheten för en finsk diplomatisk eller konsulär beskickning att ta emot en ansökan om uppehållstillstånd av personer som befinner sig utomlands. Följaktligen bestäms det i enlighet med utlänningslagen huruvida en uppgift enligt utlänningslagen i sig hör till en finsk beskicknings behörighet, medan skötseln av uppgifter i finska beskickningar bestäms närmare i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Med avseende på viseringstjänster finns det bestämmelser om myndigheter som får delta i handläggning och beslut av viseringsansökningar i artikel 4.1–4.4 i viseringskodexen. I regionalt hänseende bestäms den behöriga beskickningen enligt bestämmelserna i artikel 6 i viseringskodexen. Med avseende på viseringsärenden kompletterar bestämmelsen i 213 a § i utlänningslagen viseringskodexens bestämmelser på det nationella planet.

1.4 Passlagen

37 a §. *Tillhandahållande av konsulära tjänster i finska ambassader och konsulat.* Som 37 a § i passlagen föreslås en tilläggsbestämmelse som ska gälla tillhandahållande i finska ambassader och konsulat av tjänster enligt passlagen. I passlagen definieras konsulat som ledda av en utsänd tjänsteman, men denna bestämmelse har dock lämnats bort från bestämmelsens rubrik i syfte att komprimera den.

I passlagen hänvisas det med finska ambassader och konsulat ledda av en utsänd tjänsteman till samma myndigheter inom utrikesförvaltningen som till exempel utlänningslagen hänvisar till med begreppet finsk beskickning. I föreslagna 9 § i lagen om konsulära tjänster förtecknas de beskickningar som sköter konsulära tjänster och som också omfattar de finska ambassader och konsulat som avses i passlagen.

Enligt den föreslagna bestämmelsen föreskrivs det närmare om tillhandahållande i finska ambassader eller konsulat som leds av en utsänd tjänsteman av tjänster enligt passlagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Uppgifterna för finska ambassader och konsulat som leds av en utsänd tjänsteman finns förtecknade på olika ställen i passlagen. Exempelvis kan nämnas 6 § 2 mom. i passlagen, enligt vilken en finsk medborgare som vistas utomlands kan ansöka om pass hos en finsk ambasad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman. Följaktligen bestäms det i enlighet med passlagen huruvida en uppgift enligt passlagen i sig hör till behörigheten för en finsk ambasad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman, medan tillhandahållandet av tjänster i finska ambassader eller konsulat som leds av en utsänd tjänsteman bestäms närmare i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Det kan nämnas att det i passlagen också anges fall, där en sådan annan beskickning är behörig att handlägga ett passärende där det tjänstgör en utsedd finsk medborgare som utrikesministeriet har bemyndigat att utfärda pass. En sådan bestämmelse ingår till exempel också i 6 § 2 mom. i passlagen som redan

nämndes. Hänvisningen till en finsk ambasad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman omfattar inte en sådan annan beskickning som anges i passlagen där det tjänstgör en utsedd finsk medborgare som utrikesministeriet har bemyndigat att utfärda pass. Sådana andra finska beskickningar som avses i passlagen är bland annat honorärkonsulat. Servicenätet kan med avseende på sådana andra finska beskickningar regleras genom utrikesministeriets försorg som då beslutar i hurudana fall personer som tjänstgör där beviljas rätt att utfärda pass.

1.5 Värnpliktslagen

126 § *Delgivning till utomlands bosatta och övrig information*

I paragrafen regleras de finska beskickningarnas uppgifter med avseende på delgivning enligt värnpliktslagen. Lagen om konsulära tjänster definierar beskickningar som sköter konsulära tjänster som ambassader, legationer, generalkonsulat, konsulat, vicekonsulat och konsularagenturer. Enligt förslaget är skrivningen om beskickningar i paragrafen kongruent med skrivningen i lagen om konsulära tjänster. Då blir definitionen av beskickningar enhetlig både i lagen om konsulära tjänster och i värnpliktslagen.

Till följd av ändringsförslaget angående ordnandet av de konsulära tjänsterna i utrikesförvaltningen föreslås ett nytt 3 mom. till paragrafen, enligt vilket det bestäms närmare om skötseln i finska beskickningar av uppgifter enligt värnpliktslagen i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den. Följaktligen bestäms det i enlighet med värnpliktslagen huruvida en uppgift enligt värnpliktslagen i sig hör till behörigheten för en finsk ambasad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman, medan tillhandahållandet av tjänster i finska ambassader eller konsulat som leds av en utsänd tjänsteman bestäms närmare i 9 § i lagen om konsulära tjänster och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Hänvisningen till bestämmelserna om behörig beskickning i lagen om konsulära tjänster gäller följaktligen de uppgifter som i värnpliktslagen åläggs beskickningarna.

2 Närmare bestämmelser

Den föreslagna lagen om ändring av lagen om konsulära tjänster innehåller en del bemyndiganden att utfärda republikens presidents förordning. Enligt förslaget föreskrivs genom förordning av republikens president

- om tillhandahållande av konsulära tjänster i en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla den konsulära tjänsten och

- om tillhandahållande av konsulära tjänster i utrikesministeriet.

3 Ikraftträdande

Lagens verkställighetsåtgärder förutsätter att en förordning av republikens president utarbetas. Ytterligare förutsätter genomförandet av lagändringen att de anställda inom utrikesförvaltningen får utbildning och vägledning och att allmänheten informeras om ändringarna i lagen om konsulära tjänster. Ändringarna i lagen föreslås likafullt träda i kraft så fort som möjligt.

4 Förhållande till grundlagen och behandlingsordning

Enligt 119 § i grundlagen kan utöver statsrådet och ministerierna ämbetsverk, inrättningar och andra organ höra till statens centralförvaltning. De allmänna grunderna för statsförvaltningens organ ska regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Om grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag (RP 1/1998 rd, s. 174/II; GrUU 5/2008 rd, s. 2/I; GrUU 21/2009 rd, s. 2). Bestämmelser om statsförvaltningens enheter och deras regionala behörighet kan utfärdas genom förordning. Hur beskickningarnas servicenät med avseende på konsulära tjänster i detalj ska ordnas och om konsulära tjänster som tillhandahålls av utrikesministeriet ska enligt lagförslaget föreskrivas genom förordning av republikens president.

Med stöd av 80 § i grundlagen kan rätt att utfärda förordning tilldelas republikens president med stöd av ett bemyndigande i lag, medan rätten att utfärda förordning i regel hör till statsrådet. Enligt motiveringen till

grundlagen kan det vara befogat att bemyndiga presidenten att utfärda förordningar närmast i sådana fall där bemyndigandet är förenat med presidentens särskilda befogenheter eller med presidentens ställning som statsöverhuvud.

I 11 § 1 mom. i lagen om utrikesförvaltningen finns en bemyndigande bestämmelse om att bestämmelser om placeringsorten för beskickningar utfärdas av republikens president. Frånsett honorärkonsulaten utfärdas bestämmelser om placeringsorten för alla beskickningar och separata verksamhetsenheter som hör till dessa genom republikens presidents förordning. Dessutom kan republikens president befullmäktiga chefen för en ambasad eller en legation att vara diplomatisk representant i en annan stat utöver stationeringslandet. Republikens presidents förordning reglerar således beskickningarnas verksamhetsområde. Rätten att utfärda förordning enligt lagen om utrikesförvaltningen är förenad med presidentens särskilda befogenheter och med presidentens ställning som statsöverhuvud.

Med stöd av 126 § i grundlagen förordnar presidenten beskickningarnas chefer till deras uppdrag, vilka enligt lagen om konsulära tjänster också ansvarar för tillhandahållandet av konsulära tjänster inom beskickningens verksamhetsområde.

Med ovan anförda motiveringar utfärdas bestämmelser om behöriga beskickningar och avvikelser från beskickningarnas regionala behörighet med avseende på konsulära tjänster samt om tillhandahållandet av konsulära tjänster i utrikesministeriet genom förordning av republikens president.

När beskickningarnas tjänstestruktur ordnas bör bestämmelserna i grundlagen om rättsskydd och garantier för god förvaltning beaktas. Med stöd av 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en har rätt att på behörigt sätt och utan orgrundat dröjsmål få sin sak behandlad hos en myndighet som är behörig enligt lag. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen tryggas garantierna för god förvaltning genom lag.

Avsikten är att genom propositionens målsättning att effektivt tillhandahålla konsulära tjänster, förbättra beskickningarnas verksam-

hetsförutsättningar och trygga tillgången till och kvaliteten hos de konsulära tjänsterna säkerställa att de grundläggande rättigheterna tillgodoses. Tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster som kräver omedelbar skötsel har beaktats på det sätt som framförs i lagen och i propositionens motiveringar.

Lagförslaget måste bedömas mot bakgrunden av 124 § i grundlagen enligt vilken offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte i äventyrar rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Ändamålsenlighetskravet i grundlagens 124 § är en rättslig förutsättning vars uppfyllelse måste prövas från fall till fall. Bland annat förvaltningsuppdragets natur måste tillmätas betydelse (GrUU 48/2010 rd, s. 4/I). Grundlagens 124 § innehåller ett förbud att överföra uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt till andra än myndigheter. Enligt förarbetena till grundlagsreformen anses som betydande utövning av offentlig makt t.ex. på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter (RP 1/1998 rd, s. 180, se även GrUU 28/2001 rd, s. 5–6).

Honorärkonsulsverksamheten grundar sig på sedan långt tillbaka etablerad internationell praxis och på internationella fördrag. Enligt 1 § i grundlagen deltar Finland i internationellt samarbete, vilket också den etablerade praxisen i honorärkonsulsverksamheten reflekterar. Också med beaktande av de relativt begränsade möjligheterna för honorärkonsuler att tillhandahålla konsulära tjänster, såsom redogörs i propositionsmotiveringarna, kan lagförslaget inte anses problematiskt med hänsyn till 124 § i grundlagen.

På de grunder som anförts ovan torde lagförslagen kunna godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av lagen om konsulära tjänster**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om konsulära tjänster (498/1999) 1, 2 och 8–10 § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om de konsulära uppgifter enligt artikel 5 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser (FördrS 50/1980) som diplomatiska och konsulära beskickningar som hör till Finlands utrikesrepresentation (beskickning) kan sköta för att bistå enskilda eller sammanslutningar eller för att bevaka deras intressen och rättigheter och som med stöd av denna lag eller annan lagstiftning hör till utrikesförvaltningens uppgifter (konsulära tjänster).

2 §

Mottagare av konsulära tjänster

Konsulära tjänster enligt denna lag kan tillhandahållas finska sammanslutningar och finska medborgare eller sådana i Finland stadigvarande bosatta utlänningar som har rätt att eller har beviljats tillstånd att permanent eller i motsvarande syfte vistas eller arbeta i Finland.

Bestämmelser om tjänster som tillhandahålls medborgare från ett nordiskt land finns i artikel 34 i samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (FördrS 28/1962). Bestämmelser om rätten för en medborgare inom Europeiska unionen att tillhandahållas tjänster av en annan medlemsstats diplomatiska och konsulä-

ra myndigheter finns i artikel 20.2 c i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Konsulära tjänster som avses nedan i 4 och 10 kap. kan av särskilda skäl tillhandahållas även andra utlänningar. Utländska sammanslutningar kan av särskilda skäl tillhandahållas konsulära tjänster som avses i 10 kap.

Konsulära tjänster som i annan lagstiftning åläggs beskickningarna tillhandahålls i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

8 §

Planering, styrning och övervakning av konsulära tjänster

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av konsulära tjänster hör till utrikesministeriet.

Utrikesministeriet ger enligt behov beskickningarna råd, vägledning och bistånd vid tillhandahållandet av konsulära tjänster.

Beskickningschefen övervakar skötseln av konsulära tjänster vid beskickningen och svarar för att tjänsterna tillhandahålls.

9 §

Ordandet av konsulära tjänster i utrikesförvaltningen

Konsulära tjänster enligt denna lag och annan lagstiftning tillhandahålls av ambassader, legationer, generalkonsulat, konsulat, vice-

konsulat och konsularagenturer. Genom förordning av republikens president kan föreskrivas att de konsulära tjänster som tillhandahålls av en viss beskickning eller en del av dessa ska tillhandahållas av en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. Tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster tillhandahålls dock av den beskickning som på grund av situationens allvar och bråds-kande natur förutsätts tillhandahålla tjänsterna.

Om en konsulär tjänst behövs i ett land som inte hör till någon beskicknings verksamhetsområde, bestämmer utrikesministeriet hur den konsulära tjänsten ska tillhandahållas.

Utrikesministeriet kan tillhandahålla sådana konsulära tjänster som inte förutsätter att tjänsten tillhandahålls i landet i fråga och som även i övrigt lämpligen kan tillhandahåll-

las av ministeriet. Närmare bestämmelser om konsulära tjänster som tillhandahålls av utrikesministeriet kan utfärdas genom förordning av republikens president.

10 §

Honorära konsuler

Honorära konsuler kan ge nödställda allmänna råd och vägledning och tillhandahålla andra motsvarande konsulära tjänster. De tillhandahåller också notariella tjänster om de har utrikesministeriets bemyndigande för det. Ytterligare honorära konsulernas uppgifter kan omfatta sådana konsulära tjänster som de kan tillhandahålla enligt annan lagstiftning.

Denna lag träder i kraft den xx xx 20 .

2.

Lag**om ändring av medborgarskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i medborgarskapslagen (359/2003) 43 § 2 mom.,
ändras den finska språkdirakten i 10 och 27 §, 34 § 2 mom. 3 punkten underpunkt a, 40 § 3 mom., 44 § 1 mom. och 46 § 3 mom.,
 av dem 34 § 2 mom. 3 punkten underpunkt a och 44 § 1 mom. sådana de lyder i lag 579/2011 samt 46 § 3 mom. sådant det lyder i lag 974/2007, och
fogas till 51 § ett nytt 2 mom. som följer:

34 §

*Behållande av medborgarskap vid uppnåen-
 de av 22 års ålder*

En tillräcklig anknytning anses finnas, om

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

a) skriftligen har meddelat en finsk beskickning eller magistraten att han eller hon vill behålla sitt finska medborgarskap,

40 §

Myndigheternas skyldighet att lämna uppgifter till varandra

Sedan en finsk beskickning har fått ett meddelande om en persons vilja att behålla sitt finska medborgarskap eller sedan polisen eller beskickningen har utfärdat finskt pass för en person som fyllt 18 men inte 22 år, underrättar polisen eller beskickningen befolkningsdatasystemet om saken. Huvudstaben eller civiltjänstcentralen lämnar motsvarande underrättelse när en finsk medborgare

som inte har fyllt 22 år har fullgjort värnplikt eller civiltjänst i Finland. Anteckning om att medborgarskapet behålls med stöd av 34 § ska göras i systemet innan personen fyller 22 år.

43 §

Medsökande i ansökan och anmälan

Medsökande kan beviljas finskt medborgarskap på ansökan eller efter anmälan endast tillsammans med en sökande. På medsökande i en anmälan tillämpas inte förutsättningarna enligt 4 kap. som gäller sökande.

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En ansökan eller anmälan som avses i denna lag ska personligen lämnas in till polisen. En ansökan om befrielse från finskt medborgarskap samt en sådan anmälan i fråga om ett barn som avses i 26 §, en sådan anmälan om ett adoptivbarn som avses 27 § och en anmälan enligt 29 § 1 mom. kan också lämnas in till en finsk beskickning eller till ett honorärkonsulat. Då den sökande är ett barn ska ansökan eller anmälan för barnets räkning göras

och lämnas in av barnets vårdnadshavare eller intressebevakare. Medsökande och barn som är sökande ska vara närvarande när ansökan eller anmälan lämnas in.

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Migrationsverket, skyddspolisen och centralkriminalpolisen kan kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ansökan eller anmälan. Dessa myndigheter ska i mån av möjlighet också intervjua den sökande. Om ansökan eller anmälan har anhängiggjorts utomlands, kan en finsk beskickning på Migrationsverkets begäran kalla

den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ärendet.

51 §

Närmare bestämmelser

Bestämmelser om vilka de finska beskickningar är som sköter uppgifter som enligt denna lag ankommer på en beskickning finns i 9 § i lagen om konsulära tjänster (498/1999) och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till utlänningslagen (301/2004) en ny 213 a § som följer:

213 a §

*Tillhandahållande av konsulära tjänster i
finska beskickningar*

denna lag ankommer på en beskickning finns
i 9 § i lagen om konsulära tjänster (498/1999)
och förordningen som utfärdats med stöd av
den.

Bestämmelser om vilka de finska beskick-
ningar är som sköter uppgifter som enligt

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av passlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till passlagen (671/2006) en ny 37 a § som följer:

37 a §

*Tillhandahållande av konsulära tjänster i
finska ambassader och konsulat*

sulära tjänster enligt denna lag finns i 9 § i
lagen om konsulära tjänster (498/1999) och
förordningen som utfärdats med stöd av den.

Bestämmelser om vilka de finska ambassa-
der samt finska konsulat som leds av en ut-
sänd tjänsteman är, som tillhandahåller kon-

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 126 § i värnpliktslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 126 §, sådan den lyder i lag 147/2010, som följer:

126 §

*Delgivning till utomlands bosatta och övrig
information*

Ett i denna lag avsett beslut kan delges en utomlands bosatt värnpliktig förutom genom det förfarande som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) även genom att beslutet sänds till en finsk beskickning för vidarebefordran till den värnpliktige.

En värnpliktig kan sända meddelanden och brev som gäller ett ärende som avses i denna lag och som är adresserade till en militär

myndighet genom förmedling av en i 1 mom. avsedd myndighet inom utrikesförvaltningen. Myndigheten inom utrikesförvaltningen ska utan dröjsmål sända handlingen eller meddelandet till arméstaben.

Bestämmelser om vilka de finska beskickningar är som sköter uppgifter som enligt denna lag ankommer på en beskickning finns i 9 § i lagen om konsulära tjänster (498/1999) och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 28 augusti 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

1.

Lag**om ändring av lagen om konsulära tjänster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om konsulära tjänster (498/1999) 1, 2 och 8–10 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

1 §

*Tillämpningsområde**Tillämpningsområde*

I denna lag avses med konsulära tjänster sådana konsulära uppgifter enligt artikel 5 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser (FördrS 50/1980) som diplomatiska och konsulära beskickningar som hör till Finlands utrikesrepresentation (*beskickning*) kan utföra för att bistå enskilda eller sammanslutningar eller för att bevaka deras intressen och rättigheter och som med stöd av denna lag hör till utrikesförvaltningens uppgifter, om inte något annat bestäms om tillhandahållandet av tjänsterna.

I denna lag *finns bestämmelser om de konsulära uppgifter* enligt artikel 5 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser (FördrS 50/1980) som diplomatiska och konsulära beskickningar som hör till Finlands utrikesrepresentation (*beskickning*) kan *sköta* för att bistå enskilda eller sammanslutningar eller för att bevaka deras intressen och rättigheter och som med stöd av denna lag *eller annan lagstiftning* hör till utrikesförvaltningens uppgifter (*konsulära tjänster*).

2 §

2 §

*Mottagare av konsulära tjänster**Mottagare av konsulära tjänster*

Om inte något annat bestäms om tillhandahållandet av konsulära tjänster, skall de konsulära tjänster som avses i 3–10 kap. ges finska sammanslutningar samt finska medborgare eller sådana i Finland stadigvarande bosatta utlänningar som har rätt att eller har beviljats tillstånd att permanent eller i motsvarande syfte vistas eller arbeta i Finland.

Om tjänster som tillhandahålls medborgare från ett nordiskt land bestäms i artikel 34 i samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (FördrS 28/1962). Om rätten för en medborgare inom Europeiska unionen att tillhandahållas

Konsulära tjänster enligt denna lag kan tillhandahållas finska sammanslutningar och finska medborgare eller sådana i Finland stadigvarande bosatta utlänningar som har rätt att eller har beviljats tillstånd att permanent eller i motsvarande syfte vistas eller arbeta i Finland.

Bestämmelser om tjänster som tillhandahålls medborgare från ett nordiskt land *finns* i artikel 34 i samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (FördrS 28/1962). *Bestämmelser om rätten för en medborgare inom Europeiska*

hållas tjänster av en annan medlemsstats diplomatiska och konsulära myndigheter bestäms i artikel 8 c i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Konsulära tjänster som avses i 4 och 10 kap. kan av särskilda skäl tillhandahållas även andra utlänningar. Utländska sammanslutningar kan av särskilda skäl tillhandahållas konsulära tjänster som avses i 10 kap.

8 §

Utrikesministeriets uppgifter

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av konsulära tjänster hör till utrikesministeriet.

Utrikesministeriet ger enligt behov beskickningarna råd, vägledning och bistånd vid skötseln av *enskilda* konsulära tjänster.

9 §

Skötseln av konsulära tjänster vid beskickningarna

Ambassader, legationer och konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul, konsul eller vicekonsul är beskickningar som sköter konsulära tjänster.

Beskickningschefen har till uppgift att övervaka skötseln av konsulära tjänster inom beskickningens verksamhetsområde och att svara för att de tillhandahålls.

Om en konsulär tjänst behövs i ett land som inte hör till någon beskicknings verksamhets-

unionen att tillhandahållas tjänster av en annan medlemsstats diplomatiska och konsulära myndigheter *finns* i artikel 20.2 c i *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*.

Konsulära tjänster som avses *nedan* i 4 och 10 kap. kan av särskilda skäl tillhandahållas även andra utlänningar. Utländska sammanslutningar kan av särskilda skäl tillhandahållas konsulära tjänster som avses i 10 kap.

Konsulära tjänster som i annan lagstiftning åläggs beskickningarna tillhandahålls i enlighet med vad som föreskrivs särskilt.

8 §

Planering, styrning och övervakning av konsulära tjänster

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av konsulära tjänster hör till utrikesministeriet.

Utrikesministeriet ger enligt behov beskickningarna råd, vägledning och bistånd vid tillhandahållandet av konsulära tjänster.

Beskickningschefen övervakar skötseln av konsulära tjänster vid beskickningen och svarar för att tjänsterna tillhandahålls.

9 §

Ordnandet av konsulära tjänster i utrikesförvaltningen

Konsulära tjänster enligt denna lag och annan lagstiftning tillhandahålls av ambassader, legationer, generalkonsulat, konsulat, vicekonsulat och konsularagenturer. Genom förordning av republikens president kan föreskrivas att de konsulära tjänster som tillhandahålls av en viss beskickning eller en del av dessa ska tillhandahållas av en annan beskickning än den som annars är behörig att tillhandahålla tjänsten. Tjänster till nödställda och andra motsvarande konsulära tjänster tillhandahålls dock av den beskickning som på grund av situationens allvar och brådskande natur förutsätts tillhandahålla tjänsterna.

Om en konsulär tjänst behövs i ett land som inte hör till någon beskicknings verk-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

område, bestämmer utrikesministeriet hur den konsulära tjänsten skall skötas.

samhetsområde, bestämmer utrikesministeriet hur den konsulära tjänsten ska tillhandahållas.

Utrikesministeriet kan tillhandahålla sådana konsulära tjänster som inte förutsätter att tjänsten tillhandahålls i landet i fråga och som även i övrigt lämpligen kan tillhandahållas av ministeriet. Närmare bestämmelser om konsulära tjänster som tillhandahålls av utrikesministeriet kan utfärdas genom förordning av republikens president.

10 §

10 §

Honorära konsuler

Honorära konsuler

En honorär konsul kan sköta sådana konsulära tjänster som i enlighet med hans uppgift ankommer på honom eller för vilka utrikesministeriet har befullmäktigat honom.

Honorära konsuler kan ge nödställda allmänna råd och vägledning och tillhandahålla andra motsvarande konsulära tjänster. De tillhandahåller också notariella tjänster om de har utrikesministeriets bemyndigande för det. Ytterligare honorära konsulernas uppgifter kan omfatta sådana konsulära tjänster som de kan tillhandahålla enligt annan lagstiftning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av medborgarskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i medborgarskapslagen (359/2003) 43 § 2 mom.,
ändras den finska språkläkten i 10 och 27 §, 34 § 2 mom. 3 punkten underpunkt a, 40 § 3 mom., 44 § 1 mom. och 46 § 3 mom.,
 av dem 34 § 2 mom. 3 punkten underpunkt a och 44 § 1 mom. sådana de lyder i lag 579/2011 samt 46 § 3 mom. sådant det lyder i lag 974/2007, och
fogas till 51 § ett nytt 2 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

34 §

34 §

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

Behållande av medborgarskap vid uppnående av 22 års ålder

En tillräcklig anknytning anses finnas, om

En tillräcklig anknytning anses finnas, om

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

3) personen efter att ha fyllt 18 men inte 22 år

a) skriftligen har meddelat en finsk diplomatisk beskickning *eller ett finskt konsulat som leds av en utsänd tjänsteman* eller magistraten att han eller hon vill behålla sitt finska medborgarskap,

a) skriftligen har meddelat en finsk beskickning eller magistraten att han eller hon vill behålla sitt finska medborgarskap,

40 §

40 §

Myndigheternas skyldighet att lämna uppgifter till varandra

Myndigheternas skyldighet att lämna uppgifter till varandra

Sedan en beskickning fått ett meddelande om en persons vilja att behålla sitt finska medborgarskap eller sedan polisen eller beskickningen utfärdat finskt pass för en person som fyllt 18 men inte 22 år, underrättar polisen eller beskickningen befolkningsdatasystemet om saken. Huvudstaben och civil-

Sedan en *finsk* beskickning har fått ett meddelande om en persons vilja att behålla sitt finska medborgarskap eller sedan polisen eller beskickningen *har* utfärdat finskt pass för en person som fyllt 18 men inte 22 år, underrättar polisen eller beskickningen befolkningsdatasystemet om saken. Huvudsta-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tjänstcentralen lämnar motsvarande underrättelse när en finsk medborgare som inte har fyllt 22 år har fullgjort värnplikt eller civiltjänst i Finland. Anteckning om att medborgarskapet behålls med stöd av 34 § skall göras i systemet innan personen fyller 22 år.

ben *eller* civiltjänstcentralen lämnar motsvarande underrättelse när en finsk medborgare som inte har fyllt 22 år har fullgjort värnplikt eller civiltjänst i Finland. Anteckning om att medborgarskapet behålls med stöd av 34 § ska göras i systemet innan personen fyller 22 år.

43 §

Medsökande i ansökan och anmälan

Medsökande kan beviljas finskt medborgarskap på ansökan eller efter anmälan endast tillsammans med en sökande. På medsökande i en anmälan tillämpas inte förutsättningarna enligt 4 kap. som gäller sökande.

Av medsökande i en anmälan som avses i 30 § 2 mom. förutsätts att han eller hon har sitt egentliga bo och hemvist i Finland. Om beviljande av medborgarskap efter anmälan förutsätter att den sökande har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland åtminstone de senaste två åren, förutsätts av en medsökande som har fyllt 15 år att han eller hon har och har haft sitt egentliga bo och hemvist i Finland de senaste två åren utan avbrott, och av en medsökande som inte har fyllt 15 år att han eller hon har sitt egentliga bo och hemvist i Finland.

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En ansökan eller anmälan som avses i denna lag ska personligen lämnas in till polisen. En ansökan om befrielse från finskt medborgarskap, en sådan anmälan i fråga om ett barn eller adoptivbarn som avses i 26 och 27 § eller en sådan anmälan som avses i 29 § 1 mom. kan också lämnas in till Finlands diplomatiska beskickningar, konsulat eller honorärkonsulat. Då den sökande är ett barn ska ansökan eller anmälan för barnets räkning göras och lämnas in av barnets vårdnadshavare eller intressebevakare. Medsökande och barn som är sökande ska vara närvarande när ansökan eller anmälan lämnas in.

43 §

Medsökande i ansökan och anmälan

Medsökande kan beviljas finskt medborgarskap på ansökan eller efter anmälan endast tillsammans med en sökande. På medsökande i en anmälan tillämpas inte förutsättningarna enligt 4 kap. som gäller sökande.

44 §

Anhängiggörande av ansökan och anmälan

En ansökan eller anmälan som avses i denna lag ska personligen lämnas in till polisen. En ansökan om befrielse från finskt medborgarskap *samt en sådan anmälan i fråga om ett barn som avses i 26 §, en sådan anmälan om ett adoptivbarn som avses 27 § och en anmälan enligt 29 § 1 mom.* kan också lämnas in till *en finsk beskickning* eller till ett honorärkonsulat. Då den sökande är ett barn ska ansökan eller anmälan för barnets räkning göras och lämnas in av barnets vårdnadshavare eller intressebevakare. Medsökande och barn som är sökande ska vara närvarande när ansökan eller anmälan lämnas in.

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Migrationsverket, skyddspolisen och centralkriminalpolisen kan kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ansökan eller anmälan. Dessa myndigheter ska i mån av möjlighet samtidigt intervjua den sökande. Om ansökan eller anmälan har anhängiggjorts utomlands, kan vederbörande finska diplomatiska beskickning eller av en utsänd tjänsteman ledda konsulat, på Migrationsverkets begäran kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ärendet

51 §

Närmare bestämmelser

46 §

Inhämtande av tilläggsutredningar

Migrationsverket, skyddspolisen och centralkriminalpolisen kan kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ansökan eller anmälan. Dessa myndigheter ska i mån av möjlighet *också* intervjua den sökande. Om ansökan eller anmälan har anhängiggjorts utomlands, kan *en finsk beskickning* på Migrationsverkets begäran kalla den sökande att lämna uppgifter som behövs för behandling av ärendet.

51 §

Närmare bestämmelser

Bestämmelser om vilka de finska beskickningar är som sköter uppgifter som enligt denna lag ankommer på en beskickning finns i 9 § i lagen om konsulära tjänster (498/1999) och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag**om ändring av 126 § i värnpliktslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 126 §, sådan den lyder i lag 147/2010, som följer:

Gällande lydelse

126 §

Delgivning till utomlands bosatta och övrig information

Ett i denna lag avsett beslut kan delges en utomlands bosatt värnpliktig förutom genom det förfarande som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) även genom att beslutet sänds till *den finska ambassad eller legation eller det finska konsulat under ledning av en utsänd tjänsteman som är närmast den värnpliktiges boningsort*, för vidarebefordran till den värnpliktige.

En värnpliktig kan sända meddelanden och brev som gäller ett ärende som avses i denna lag och som är adresserade till en militär myndighet genom förmedling av en i 1 mom. avsedd myndighet inom utrikesförvaltningen. Myndigheten inom utrikesförvaltningen ska utan dröjsmål sända handlingen eller meddelandet till arméstaben.

Föreslagen lydelse

126 §

Delgivning till utomlands bosatta och övrig information

Ett i denna lag avsett beslut kan delges en utomlands bosatt värnpliktig förutom genom det förfarande som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) även genom att beslutet sänds till *en finsk beskickning* för vidarebefordran till den värnpliktige.

En värnpliktig kan sända meddelanden och brev som gäller ett ärende som avses i denna lag och som är adresserade till en militär myndighet genom förmedling av en i 1 mom. avsedd myndighet inom utrikesförvaltningen. Myndigheten inom utrikesförvaltningen ska utan dröjsmål sända handlingen eller meddelandet till arméstaben.

Bestämmelser om vilka de finska beskickningar är som sköter uppgifter som enligt denna lag ankommer på en beskickning finns i 9 § i lagen om konsulära tjänster (498/1999) och förordningen som utfärdats med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 20 .